

Сугейко Л.Г.

УДОСКОНАЛЕННЯ КАЛІГРАФІЧНОГО ПИСЬМА СТУДЕНТІВ – ЗАПОРУКА ЯКОСТІ ПИСЬМА УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Постановка проблеми. Ми живемо в епоху науково-технічного прогресу і бурхливого потоку інформації, тому сучасній людині доводиться багато займатися освітою і самоосвітою. Унаслідок чого й виникла потреба у розбірливому, швидкому, красивому письмі, основи якого закладаються саме у початковій школі.

Значний внесок у розробку методики навчання письма зробили українські вчені-методисти М.С. Вашуленко, І.Ф. Кирей, О.М. Палійчук, О. Ю. Прищепа, Н.Ф. Скрипченко, В.І. Таран, В.А. Трунова, М.І. Чабайовська. Питаннями каліграфічного письма займаються вчителі-практики: А.М.Заїка, А. П. Мовчун, В.Г. Лук'яненко, І.Г. Пальченко, О.М. Сафонова та інші.

Проте в практиці сучасної школи спостерігається послаблення якості письма, відсутність належного контролю щодо письмових робіт учнів. І, як наслідок, значно збільшилася кількість учнів, що мають індивідуальні хиби у почерку.

Метою статті є дослідити шляхи удосконалення навичок каліграфічного письма майбутніх фахівців початкової школи.

Головне завдання курсу каліграфії – навчити кожного студента правильного, чіткого, швидкого і красивого письма, виправити хиби його почерку, виробити техніку письма крейдою на класній дошці, оволодіти знаннями методики навчання каліграфії.

Поняття «графічна навичка письма» включає каліграфічний компонент – уміння правильно, чітко, швидко і красиво зображати рукописні знаки на папері, і орфографічний – знання правил використання рукописних знаків і вміння застосовувати ці правила під час письма. Усе це формується поступово.

Успіх у роботі учнів залежатиме значною мірою від підготовки вчителя до роботи, від його власного письма. Якщо він сам не порушуватиме правил письма, гігієнічних вимог до нього, буде взірцем для учнів, то почерк вчителя унаслідують і його вихованці. Тільки систематична, уважна й послідовна робота, що сприяє виробленню та збереженню правильного та каліграфічного письма, дасть позитивні наслідки [2, с. 12].

Питання виправлення хиб у почерку тих, хто навчає каліграфії, займає надзвичайно важливе місце. Одним із основних недоліків у формуванні почерку є недостатня загальна підготовка з графіки письма. Для успішного опанування методикою каліграфічного письма перш за все майбутнім педагогам слід виявити хиби у власному повсякденному почерку, з'ясувати причини і усунути їх, оскільки певні відхилення від взірця впливатимуть на письмо учителя у зошиті і на класній дошці.

Найчастіше у почерку студентів трапляються такі порушення: нахил ліворуч, нерозбірливість, неохайність, поєднання рукописних і друкованих букв, порушення санітарно-гігієнічних правил письма – уміння тримати ручку, правильне сидіння за столом тощо.

Проблема поганого письма у студентів виникла внаслідок ряду причин: відсутність уваги до графічної правильності написання у середній і старшій ланці освіти; вимоги вчителів загальноосвітньої школи щодо швидкості письма; ставлення самого студента до якості свого почерку. Останнім часом проблема поганого письма пов'язана і з появою комп'ютера [3, с. 109].

Тому майбутні учителі початкових класів за короткий час повинні виробити навички чіткого, розбірливого, усталеного письма, що відповідає вимогам сучасної початкової школи. На практичних заняттях студенти мають вивчити методику пояснення написання малих і великих літер у зошиті та на дошці, засвоїти правильне поєднання їх в склади та слова. Навчившись цьому, вони можуть поступово замінювати у своєму почерку неправильні за формою написання букви або цифри правильними, каліграфічними. Тільки поступовою

заміною неправильних за формою написання літер можна витіснити все негативне, що псує почерк [1, с. 126].

Велику допомогу в удосконаленні каліграфічного письма студентів надає посібник М. І. Чабайовської «Єдині зразки каліграфічного письма букв українського алфавіту та цифр». Посібник повністю зорієнтований на нову мету шкільної мовної освіти – формування й удосконалення умінь і навичок учнів щодо володіння українською (державною) мовою як в усній, так і в писемній формах її вияву. Також він є важливим чинником інтелектуального розвитку особистості вчителя, стимулом його творчої самореалізації [4, с. 67]. Навчально-методичний посібник розроблено відповідно до програми курсу «Каліграфія» рівня вищої освіти «бакалавр» і займає особливе місце в системі фахової підготовки учителів початкових класів.

Саме цей посібник подає уніфіковану графіку та методичний апарат написання цифр, букв та їх з'єднань, оскільки на сьогоднішній день відомо більше 10 різновидів прописів для студентів та учнів початкової школи.

У 2009 році М. І. Чабайовською видано зошити з каліграфії для студентів зі спеціальності «Початкова освіта». У них подано написання великих і малих букв українського алфавіту, а також цифр за інноваційними технологіями. Формування навичок письма ґрунтується на поєднанні різних методів навчання краснопису: генетичного, лінійного, копіювального, ритмічного (тактового) (у вищих педагогічних навчальних закладах пропонується застосовувати генетичний метод в оволодінні письмом букв нової графіки, згідно з яким написання літер базується на основі генезису). [5, с. 23].

У ньому вміщено завдання, завдяки яким можна виправити вади власного почерку, навчитися каліграфічно писати, щоб у майбутньому використати набуті практичні навички у педагогічній діяльності.

Мовний матеріал (вислови видатних письменників, педагогів тощо) сприяє формуванню особистості майбутнього вчителя початкових класів, який досконало володіє українською мовою.

Зошит з каліграфії є посібником нового типу, який відповідає завданням, що стоять перед сучасними вищими педагогічними навчальними закладами у підготовці вчителів початкових класів високого кваліфікаційного рівня, його видрукувано з грифом «Рекомендовано МОН України» як навчально-методичний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

Крім методичних посібників існує безліч відеоматеріалів щодо методики написання малих і великих букв, які студенти використовують у підготовці до практичних занять, під час проходження виробничої практики: це і уроки тітоньки Сови, абетка-малятко, мульт-абетка, мультипедія, уроки навчання грамоти, показ письма букви з коментуванням тощо.

Отже, оволодіння методикою каліграфії та самою каліграфією, вміння каліграфічно писати в зошиті та на дошці, упевнено знати звукову сторону мови, способи позначення звуків на письмі, вміти коментувати написання букв та їх поєднань, користуватися всіма видами та прийомами письма, знаходити графічні помилки у своєму письмі та в письмі своїх однокурсників є одним із найголовніших завдань каліграфії, що покликане формувати майбутнього вчителя початкових класів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кирей І.Ф., Трунова В.А. Методика викладання каліграфії в початковій школі / І.Ф. Кирей, В.А. Трунова. – К.: Вища школа, 1994.
2. Кирей І.Ф. Методика сприяння успішності з каліграфічного письма / І.Ф. Кирей // Початкова школа, 1999. – № 11.
3. Палійчук О.М. Методика навчання каліграфічного письма / О. М. Палійчук // Навч. посібник. – Чернівці: Букрек, 2010 – 344с.
4. Чабайовська М. І. Єдині зразки каліграфічного письма букв українського алфавіту та цифр : навч.- метод. посіб. / М. І. Чабайовська. – Тернопіль : Мальва – ОСО, 2009. – 116 с.
5. Чабайовська М. І. Зошит з каліграфії в II частинах / М. І. Чабайовська. – Тернопіль : Мальва – ОСО, 2009. – 56 с.

